
*Acta synodi provincialis, gehouden binnen
Deventer anno 1619.*

Op desen synodum syn op den 16 Augusti verschenen:
uijt de regieringhe van Ridderschap ende Steden:
die weledele eherentveste joncker HENRICH BENTINGK, droste des landts
Zallandt,
joncker ANTHONIS VAN DOORNICK,
joncker BOLDEWIJN SLOOT,
die achtbaere doctor NICOLAUS VAN BOEKHOLT, burgemeester der stad
Deventer,
ENGELBERT CLAESSEN, burgermeester der stad Campen,
HENRICH TER CUILEN, burgermeester der stad Zwoll;
uijt de classe van Deventer:
D. JACOBUS REVIUS, pred. tot Deventer,
D. JOAN. HENRICUS RAPPÆUS, pred. tot Delden,
D. CAROLUS BOKELMANNUS, pred. tot Wije, als olderlingk vant platte landt,
d'eers. DAME PIETERS, olderlingk der kercke tot Deventer;
uijt de classe van Campen:
D. PETRUS PLANCIUS, pred. tot Campen,
D. GEORGIUS GOIJKERUS, pred. tot Wilsum,
D. ERNESTUS HIDDINGK, pred. in Mastebroeck,
de eersame LUBBERT VAN DEN HARDENBERCH, olderlingk der kercke tot
Campen;
uijt de classe van Zwoll:
D. VICTOR PETRI, pred. tot Zwoll,
D. HIERONYMUS VOGELLIUS, pred. tot Hasselt,

*) Boven dezen naam is nog plaats opgelaten voor de onderteekening van den praeses

D. JOANNES WESTENBERGIUS, pred. tot Ommen,
d'eers. HENRICH ROLEFFSSEN, olderlingk der kercke tot Zwoll;

nijt de classe van Vollenhoe ende Steenwijck:

D. JOANNES VOSCUIJL, pred. tot Steenwijck,

D. HENRICUS GREVENSTEIN, pred. tot Bloxijl,

JOANNES VOLCERUS, pred. tot Vollenhoe,

D. DANIEL GOYKERUS, pr. aen de Zwartzeluyss, in plaetse van den
olderlingk.

1.

Uijt desen getalle zyn na aenroepinghe van Gods h. naeme vereoren tot
praesidem D. JACOBUS REVIUS, tot assessorem D. PETRUS PLANCIUS, tot
scribam JOANNES VOLCERUS.

2.

De credentien van de gecommiteerde kerckelyke persoonen syn gelesen,
gelooffweerdich erkent ende aengenoemen.

3.

De ed. achtbare gecommiteerde hebben oock getoont haeren last, gege-
ven in de bijeenkompste van Ridd. ende Steden, tot Raelte gehouden, ende
daerby ingebracht volgende verclaringhe:

Alsoo bij Ridderschap ende Steden op eene gemeijne bijcompste tot Raelte
geordineert is, dat de classes voor tholden des synodi provinciael (na luit
van resolutie, bij haere Ed. Mog. voordesen daerop genoemen,) aen de
ordinaris heeren Gedeputeerden haere gravamina solden overlangen, twelck
ditmael niet en is geschiedt, daerdoor d'aenwesende heeren gedeputeerden,
uijt' middel van Ridd. ende Steden tot tegenwoordighen synod. gecommiteert
wesende, wel gevoeget waren sich t'absenteeren etc., om dannoch de saken
bij dese gelegentheynt niet te verachten, soo ist dat haere Ed. dese bijcompste
ditmael willen respiceren, maer onder alsulcke expresse bedinghe, dat dese
compartie haer noch haren heeren principalen in toecomenden tijt niet en
sal praediceeren noch in consequentie getrocken werden. Ende so eenighe
politique swaricheden mochten voorcomen, willen haere Ed. sich gereserveert
hebben, dat se sonder daerop met haere principale geholdene ruggesprake
niet gedencken noch connen resolveeren.

Waerop de broederen eenpaerelik hebben geantwoordt, dat, benevens
het in gheen andere provincien, oock niet in dese (haers wtens) is gebrui-
kelyck geweest, tselve nu soude schijnen nieuwichheit te wesen, zijnde
een sake niet alleen voor haere Edelheijt onprofijtlick, maer oock streckende
tot prejudicie ende belastinghe der kercken, mede tot beneminghe haerer
vrijheijt, aengesien de saken soo van de Ed. Ridd. ende Steden moeten

geremedieert worden, de billickheit derselver bij de ed. achtb. gecommiteerde erkentt ende daernaer eerst aen Ridd. ende Steden worden geremonstreert om daerin te remedieren. Ende soo daer ijēt [polityks] ¹⁾ mochte voorvallen, waerover haer Ed. geen last en hadden om te resolveeren, sullen deselve gebeden worden aen haere vergaderinghe bekend te maken.

4.

De acta provincialis synodi zijn gelesen, ende daerbij oock datelijck voorgelesen tgene de deputati synodi ejusdem volgens haeren last hebben verhandelt, ende is geresolveert, dat se als gelooffweerdich te boecke sullen gestelt worden tot betuiginge van haerlieder vlijdt ende getrouwicheijt.

5.

De dimissie ende tvertreck domini PETRI PLANCHI volgens de beroepinghe der goeder ende bedruckter gemeente tot Campen, op zijn E. gedaen, ende goetvinden des classis van Zwoll, benevens der deputaten synodi, daerover verstaen, wort van den synodo voor goet gekent ende geapprobeert.

6.

Is voorgesteld, dat de deputati synodi ende classis Campensis wel hebben gearbeijdt om de vaceerende kercke tot Ens met een bequaem dienaar te versorgen ende tot dien eijnde een seker jongkman, verciert met goede getuichenissen van leere ende leven ende beproeft in bequaemheyte van stichtelijke gaven, derwärts gesonden, dien sij daerwärts gesonden hebben, maer diesniettegenstaende al evenwel niet en beroepen, oock gheen reden geven, die haer tot weijgeringhe desselven bewegen. Is oversulx goetgevonden, dat haer denselven volgens d'acta synodi, gehouden int jaer 1598 art. 11, worde toegesonden ende dat sulx van den synodo den ed. drost van Isselmuiden ende den Ed. E. Gecommitteerden worde te kennen gegeven, dewelcke oock versocht sullen worden haere autoriteijt daerinne te willen gebruiken.

7.

Terwijle noch op Urck ende Emmeleroort eenighe papen staen ende misse doen met groet nadeel ende afbreucke der kercken deser provincie, naest aen de plaetsen gelegen, wort goetgevonden, dat de synodus aen de Ed. Hoochmog. heeren Staten Generaell schriftelik versoeke, dat hierin moege versien ende de plaetsen met Gereformeerde predicanten versorgt worden.

¹⁾ Het tusschen [] geplaatste is aangevuld uit PP. Ook aldus in OO. In onzen cod. is daarvoor plaats opengelaten. MM heeft „profijtelix”, In RR en SS wordt het woord zonder opene ruimte weggelaten.

8.

Op de doleance des classis van Meppel over die predicanten tot Staphorst ende Ehorst aengaende haere lasterlyke propoosten, die sy tot ergernisse van vele godtsalighe lieden ende diffamatie der suijsere leere der kercken in dese Gereformeerde Nederlanden gedreven hebben, sal de classis van Zwoll naerstige ondersoeckinge doen, of deselve na hare gedane reconciliatie in de naestgehoudene classe geschiet zijn ende, soo sulx bevonden wort, met haer procederen na de resolutie des nationalen synodi. Dien van Camperveen aengaende, sal de synodus, benevens tghene hij meerder heeft gedelinqueert, procederen, als hij gecompareert sal zijn.

9.

Is mede voorgesteld, overmitz haer eenige persoonen ongebeurlick ende tegens de resolutie so des nationalen synodi als oock van de wettelyke overheyth gedragen hadden, dat deselve sullen voor de synode ontboden worden, met naeme de predicant tot Camperveen NICOLAUS JOANNIS, die rector tot Campen MARCUS GUALTHERUS, met de 2 leesers JACOB GELEIJNS [speldemeester] ¹⁾ ende PIETER BERENTS [snijder] ¹⁾, om alhier te compareeren, ende den scriba belast de brieven datelik in de vergaderinghe te ververdigen.

10.

Is oock mede geresolveert, dat de eerw. synodus aen den achtb. magistraet met een vrundtlyck schrijven sal versoeken, dat haere Achtb. goede opsicht wille believen te nemen over de affgesette predicanten GERHARDUM ARSENIUM ende ENGELBERTUM POTT, dat door haerlieder ongerusticheyth de kercke voortaan geen meerder affbreucke en come te lyden; ende de Lutersche vergaderinghe afschaffen.

11.

Verstaet hierbenevens de synodus, dat de afgeloovige ende superstitieuse heijdensche ende paepsche prognosticatie, die ten respecte der jaerlijxse regieringhe der planeten voorsegginghe van crijch ende oorloch, vrede, diere ende goede jaeren, gesondtheyth ende sieckten soo wt den loop der planeten vercondigt worden, alsmede der paepsche missbruiken wt de almanacken behooren uijtgelaten te worden.

¹⁾ Het tusschen [] geplaatste is aangevuld uit OO.

12.

Item dat volgens d'ordre, gestelt in synodo nationali, op alle plaetsen soowel in de dorpen als steden, op de Sondagen des namiddaechs de Catechismus sal geleert worden sonder ijemants uijtneeminghe, al waert oock dat niemant meer ter kercken en quaeme dan de predicant ende schoelmeester met haere huisgesinnen ende schoelkinderen. Ende sullen de deputati classium daerover opsicht nemen, om deghene, die daerin versuimich zyn, te vermanen ende soo wie het naelaet, daerover in classe opentlijk te censureren.

13.

Aengesien de synodus opt nieuwe wederom eenige inconvenienten gespeurt heeft over de vordering der gravaminen, soo aen de ed. heeren gecommiteerden des collegii souden gesonden worden, te weten dat eenige derselve waeren wtgedaen, die noodigh waren geweest om ad synodum nationalem gebracht te worden ende daerover desselven oordeel te verstaen, heeft synodus de ed. achtbaere gecommiteerden wt de Ridderschap ende Steden gebeden, te willen gelieven tselve aen de vergaderinghe van haere principalen te bevorderen, dat de kercken daarmede niet meer beswaert en worden.

14.

Tot revisie van d'oversettinghe des N. Testaments is in plaetse domini JOHANNIS LANGII, vermits deselve t'Utrecht was beroepen, met de meeste stemme vercoren dn. CASPARUS SIBELIUS, waervan t'sijner tydt de translators ende revisoren sullen verwitticht worden.

15.

Hijna zijn de articulen synodi nationalis binnen Dordrecht, gearresteert over de 5 bekende articulen tuschen de Remonstranten ende Contraremonstranten (soo men die noemt), van den deputatis desselven voorgelesen, van de broederen aandachtelick aengehoort ende overwogen, oock met eendrachtighe stemme ende betooninghe van sonderlinghe aengenaemhey, als in alles met Gods woort wel overeencomende, toegestemt. Hebben oock de ed. achtb. heeren van de Ridderschap ende Steden, van den synodo gebeden ende vermaent zijnde, benevens blijde teekenen van haere goetkenninge derselven, belooft met alle vlijt deselve te helpen mainteneeren ende te besorgen, dat deselve alleen publiquelick geleert ende de contrarie tegenstrijdende geweert ende verhindert sullen worden.

16.

Alsoo bij den achtb. borgemeesteren van Zwol, volgens den last van

den achtb. magistraet derselver stadt, worde voorgesteld, dat de censuire ende opsicht over de rectoren ende schoelmeesteren onder haere Achtb. ende niet der kercken souden staen, is van den broederen eenparichlick geresolveert, nademael deselve off lidtmaten zijn van de Geref. kercke ende professie van deselve doen offte daervan verschillen, dat de eerste (aengaende tstück van religie ende christelike disciplijn) staen onder de censuire der kercken, d'ander als tegenstrijders derselve behooren gedeporteert ende voorts wt sodanighe bedieningen geweert te worden, daermet der jonger jeucht niet eenighe quade meeninghen mogen ingeplant ende wederom eenich verderf voor de kercke ende republique veroorsaket worden. Latende nochtans den achtb. magistraet tgene in aenneeminghe ende besorginghe haers loons, alsoock indien se haer souden mogen in dinghen, die politieke straffe onderworpen zijn, verlopen, bevohlen zijn. Ende tselve om redenen, dewijle den achtb. magistraet de resolutie des synodi nationalis niet alleen voordesen heeft ingewillight, maer oock daerna in volcomen vergaderinghe van Ridderschap ende Steden om alsoo na te comen geapprobeert.

17.

De synodale vergaderinghe, hebbende aengehoort tgebesoigneerde in saken JOHANNIS WEDAËI ende insonderheijt d'acta, wt name des kerckenraets met goetvindinghe des classis sijnenthalven van den predickstoel afgelesen, ende genoechaem speurende, dat het miscontentement der doleerende lidtmaten daerdoor niet en is wechgenoemen, vindet noodich, dat den kerckenraet in haere vergaderinghe met kennisse des classis deselve acta sal interpreteeren, gelijk de classicale broeders alhier gedaen hebben, dat se te verstaen zij, naemel. dat JOHANNES WEDAËUS wt cracht derselver syn schult bekent van zijn vergrijp aengaende de sake der Remonstranten ende daervan begeere vergiffenisse bij deghene, die hij daermede geergert heeft, belovende hem voortaan te dragen na behoeren. Welcke verclaringe alsoo gedaen ende in het consistoriael ende classicael boeck aengeteijkt zijnde, oordeelt de synodus, dat JOHANNES WEDAËUS aen d'eene ende de clagende lidtmaten aen d'ander zijde haer daermede behooren te contenteeren, ten ware dat na de reconciliatie ijetwat sonderlings gepasseert ware, dat sij de novo hadden in te brengen. Ende sal hiervan den synodo op nacomstige vergaderinghe rekenschap gedaen worden.

18.

Over het 5 artikel der kerckenordeninghe, noopende de beroepinghe der dienaren, worden de ed. achtb. gecommiteerde versocht, te willen bij de Ed. Ridderschap ende Steden denselven recommandeeren, ten eijnde deselve in dese provincie alsoo moge onderhouden worden.

19.

Aengaende den 44 artikel in de kerckenordeninghe, van de visitatie, die bij den deputaten classis sal gedaen worden, terwijl de classe van Vollenhoe ende Steenwijck in elke kercke maer eenen dienaer heeft ende oversulx de voorss. visitatie sonder gebreck van de kercken niet wel can geschieden, zijn de ed. achtb. gecommiteerde gebeden om in de vergaderinghe van Ridd. ende Steden de kercken van Vollenhoe ende Steenwijck te recommanderen, daermet deselve noch elck met eenen dienaer moege versien worden. Twelck sy aennemen te doen, als tselve van den synodo of haeren gedeputeerden sal versocht worden.

20.

Op den 56 artikel in de voorss. kerckenordeninghe, aengaende den extraordinarissen kinderdoop, die in de weken op den platten lande, daer maer Sondaechs alleen predicatie gedaen wort, is geordonneert daertoe te vercondighen den Dondersdach.

21.

Op den 83 artikel wort geresolveert, dat men den armen ende gebrekeliken lidtmaten, so daer ergens willen gaen aelmoessen soeken, geen attestatien sal mededeelen om deselve omme te dragen, maer indient haer noo[dich] is, schrijve aen die kerckenraden ende dien haere noot recommandeere.

22.

Men sal oock aen de hooge overheyte versoecken, dat haere Ed. Achtb. willen gelieven de bedelaers ende heijdenen, mitsgaders alle andere vagabunden ende landtloopers, te weeren.

23.

D'eerw. broederen D. CASPARUS SIBELIUS van Deventer, D. HIERONIJMS VOGELLIUS wt de kercke ende classe van Campen, D. HERMANNUS WIFFERINGK van Zwoll, op den synodum nationaelem gecommiteert, haer rapport gedaen hebbende, zijn over haere getrouwe diensten eerbiedelick bedangkt worden, twelck men oock d'andere broederen doet, alhoewel sy bij dese gelegentheyte niet hebben kunnen tegenwoordich syn.

24.

Is oock goetgevonden, dat de synodus aen D. DAMMANNUM sal schrijven, om te moegen d'acta synodica hebben ende deselve nalesen.

25.

Van de deputatie totten synodum is geresolveert, dat men een ofte twee van deghene, die te vooren zijn gedeputeert geweest, als hebbende de meeste memorie van tgene te voren gepasseert is, wederom sal mogen deputeeren, ende daerna deghene, die hun sullen bijgevoeget worden, mette meeste stemme verkiese.

26.

Hierna syn de gravamina classium gelesen.

27.

Opt eerste gravamen classis Daventriensis, noopende de onderteekeninge der Confessie, Catechisme, Canones, gestelt over die V bekende articulen, is geresolveert, dat die kercken int verkiesen der ouderlinghen ende diakenen goede voorsichticheyt moeten gebruiken, dat alleene diegene vercoren worden, die wel bekend zijn de suijsere leere toe te staen ende, daer het moegelyck is, deselve met haere onderteekeninghe toe te stemmen, twelck in discretie van de kercken sal gelaten worden, welverstaende dat alle siekentrooters gehouden sullen wesen deselve t' onderteekenen.

28.

D. LINDENHOVIUS, clagende over synen coster, sal tselve hem ongelijcks wervaren is, aen den ed. heere landtdrost van Zallandt bekend maken om dan daerin versien te worden. Mede sal oock de schoelmeester ende coster tot Dalfsum by den ed. landtdrost voors. versoeken, dat hem syn achterstedicheyt moge voldaan worden ende eenighe vereeringhe ende verbeteringhe voor synen moijeliken schoeldienst geschiede, alsmede dat oock de coster tot Ommen behoorlyck versorgt worde.

29.

De onderteekeninghe van Confessie, Catechismo, Canonen ende acten van verbintnisse, sal overal in den classen geschieden, ende tselve sal oock aen de schoelmeesters te wercke gestelt worden.

30.

Op de gravamina des classis van Campen.

De oepeninghe der twee gesloeten kercken tot Campen, mitsgaders de restitutie van het classicael, synodael ende consistoriael-boeck met het kerckenzegel, dewelcke de Remonstranten haer hebben ontwendet, sal doort synodus met een schrijven aen den eers. magistraet versocht worden.

31.

Opt 5 gravamen wort geoordeelt, dat degheenen, die openbaerlick gesondigt hebben, openbaerlick voor de gemeente behooren schultbekentnisse te doen, eer dat sy totten h. avontmael sullen toegelaten worden.

32.

Het 6 wort gerefereert totte acta, daarvan in de gemeene kerckenordre gestelt.

33.

Het 8, noopende die restitutie der oncosten, bij de predicanten tot noodtdrufftige reparatie haerer behuisinge aangewendet, wort met goetvinden der ed. achtb. gecommiteerde geapprobeert. Ende moegen de geïnteresseerde haere costen in den collegio offte vergaderinghe van Ridd. ende Steden inbrengen.

34.

Het 9, dat de ingeborene deses landts, soo in de h. theologie gestudeert hebben ende goede getuichenissen haers levens van de kercken kunnen vertoon, den vreembden in geleertheit, godsalicheijt ende gaven om te prediken gelyck synde, behooren voorgetrocken ende vooreerst gepromoveert te worden, wort geapprobeert, behoudens den gemeenten ende praesentanten haere vrije keure.

35.

Opt tiende, aengaende de versoekinghe van correspondentie, refereert sich synodus tot het 48 artikel in die kerckenordeninghe.

36.

Op die gravamina des classis van Zwooll.

Aengaende de correspondentie der classium is met de meeste stemme overcomen, dat sulx, alst noot is, geschiede.

37.

De synodus sal aen de deputaten synodi nationalis, die tot de translatie des bibels ende andersins verordineert zijn, schrijven, dat sy tghene haer belast is metten eersten willen bij der handt nemen ende daarmede voortvaren, ende dat sulx met de revisie der acten synodi nationalis, soo haest het immers doenlijk ¹⁾ is, geschiede.

¹⁾ „doenlijk” staat boven „mogelijk”, dat flauw onderstreept, in plaats van door-gestreept, is. De andere codd. hebben alleen „doenlijk”.

Op de gravamina classis Vollenhovianae.

38.

Opt 4, dat sommige in den oogst de predicatien onderlaten ende oorsake geven tot ontheijliginge des sabbaths, wort geoordeelt, dat hetselve gantschelik niet en betaeme. Daerom oock de deputaten classis gelast sullen wesen goede opsicht te nemen.

39.

Aengaende tghene in het 5 gravamen, ter cause van degene, die in ministerio zijn ende met andere professie haer oeffenen, oordeelt synodus, dat se, hebbende wetenschap ende gaven ontfangen om daarmede haeren naesten dienstelyck te wesen, tselve met goeden raet ende advijs, sulx versocht synde, wel moegen doen, maer dat niemandt daervan syn werck en make, streckende tselve tot verhinderinge zijns diensts ende opsprake in denselven. Daerom oock expresselick int gravamen staet: die een geheel mensche vereyschen.

40.

MARCUS GUALTHERUS, scholae Campensis rector, van den synodo geciteert, is niet verschenen, maer heeft door een schrift seer stoute, onverschamde, onwaerachtighe ende ongefondeerde andtwoorden aen deselve gesonden, waermede hij de vergaderinge, te vooren van hem noch binnen sjaers in synodo tot Vollenhoe, alwaer hij als olderlingk verschenen was, voor goet gekent ende geapprobeert, spottelyck verachtet. Daerom het synodus geoordeelt heeft, dat hij, sijnde niet alleen van de suijsere leere der godtlijker waerheit, soo duslange in de Gereformeerde kercken deser Nederlanden standvastelick geleert ende bij hem selven in den synodo voornoemt is toegestaan, afgeweken, maer oock daerentegen met schandelycke lasteringhe deselve na syn wterste vermoegen binnen ende buiten de stad Campen hatelick gemaakt, die leeraers derselve calumnieuselick getraduceert, de goede resolutie des synodi nationalis tegen gedane belofftenisse ontrouwelyken hem ontrocken, heijloose Taffereelen gestroijt, oock met een lasterlyck boeck (wiens titel is: Achteruijtslaende Roekeloosigheyt) tegengesproken ende met verscheijden onwaerheden beswaert, daerbenevens dese wettelijke vergaderinghe moetwillichlik gedetrecteert (niettegenstaende hem tselve opt versoek des synodi den achtb. magistraet hadde geinsinueert), mits desen onweerdich erkent worde om den dienst der scholen langer te betreden, ende dat daervan den achtb. magistraet met een vriendtlick schrift sal versocht worden denselven te willen removeren, volgende de resolutie des synodi nationalis, bij de Hooch. M. heeren Staten Generael ende haere Achtbaerheyt selve geapprobeert.

41.

In de sake van JACOB GELEIJNNS ende PIETER BERENTSS oordeelt synodus, alsoo sij disordentlyck haer hebben verstout, sonder beroepen te syn, opentlijken het predickampt, oock tegen tverbodt des achtb. magistraets, te betreden, niet sonder groote beroerte der burgerijen ende smadelyke lasteringhe der suijsere leere ende andere factieuse handelinghe, waerover sy voor desen synodum ontboden zijnde, met spottelijke brieven hebben onderstaen deselve te eluderen, dat deselve sich hebben gedragen als perturbateurs ende verstoorders van kerkelyke ordre ende vianden der godlyke waerheyte, dat de achtb. magistraet sal worden versocht tegens soodanighe persoonen nae haere meriten te procederen ende te besorgen, dat de kercke van deselve voortaan gheen schade hebbe te lijden.

42.

NICOLAUS JOHANNIS, predicant op Camperveen, wort van den synodo geoordeelt, van wegen syn onsuijverheijt in leere ende lasterlike tegenspreken derselve, alsoock versmadelike overhooricheyt deser synodale vergaderinghe met schriftelyke verclaringe, die hij desen dach in synodum gesonden heeft, dat hij van het Remonstrantsche gevoelen niet en wilde wijken noch de acta synodi nationalis onderteekenen, bij vigeur van de resolutie, in de nationali synode genomen, wt synen dienst ontsettet te blijven, waervan men hem ende den E. drost van Isselmuiden met een brief sal verwittigen.

43.

Tot deputaten synodi zijn vercoren D. CASPARUS SIBELIUS, D. PETRUS PLACIUS, D. HIERONYMUS VOGELLIUS, D. JOANNES VOLCERUS. Ende by soverre imandt van deselve soude comen na den wille des Heeren ofte te overlijden ofte te vertrecken, sal de classis, in denwelcken sulx mochte gebeuren, vrijstaen met goetvinden der gedeputeerden voornoemt eenen anderen in desselven plaetse te verkiesen.

44.

Zijn oock de articulen, in den nationalen synodo gearresteert, met de acte van verbintnisse, van de leeraers, tot desen synodum gecommiteert, onderteekent.

45.

Aengaende de correspondentie tuschen desen ende de bijnabuirde synoden oordeelt het synodus, dat het in de vrijheyt des synodi sal staen, ende so het mochte versocht worden, dat alssdan die ed. achtb. heeren van Ridd.

ende Steden sullen versocht worden in deselve met haere toestemminghe te verwilligen.

46.

Benevens tghene verhaelt is in den 18, 19, 22 ende 45¹⁾ articulen, sullen de deputati synodi gelast wesen oock dese volgende aen de Ed. Mog. Ridd. ende Steden te remonstreeren:

1. dat de predicanten, die noch aen haer tractament te cort comen, volgens de resolutie van Ridd. ende Steden moegen worden versien, als daer zijn: Markel²⁾, Goer, Borne, Ehorst, Ens, Isselmuiden, Sallick³⁾, Blanckenham, Wanneperveen; item dat de goetheeren ende tstedeken van Delden mogen ordonneeren, dat met den predicant RAPPÆO aengaende zijn tractament moege deselve gelijkheyt geschieden, die D. SOLLINGIUS voordesen gehadt heeft;

2. dat Holten⁴⁾, Mastebroeck, Geijthoorn, Steenwijkerwolt⁵⁾ met schoolmeesters⁶⁾ versorget mogen worden; tot Delden, daer de schoolmeester den arbeyt doet ende de coster, synde Paepsgesind, de profijten geniet, moge worden geholpen⁷⁾; ende den coster tot Wilsum voor syn schoeldienst met noodige onderhoud versien worden;

3. dat de costers overal mogen lidtmaten van de kercke wesen ende professie van de religie doen, daerentegen de Paepsgesinde geweert worden, als daer zijn tot Raelte, Hellendoorn ende Blanckenham;

4. dat mede oick de onregeltheiden, die in de trouwinghe geschieden, mogen affgeschaffet worden, als daer syn: de lichtveerdighe gesangen der bruijloftliedekens, het vedelen, pijpen ende trommen, daarmede de bruidgom ende bruidt ter kercken gebracht worden, ende die lichtveerdighe bijeenloopinghen sonder trouwe, soo an veel plaetsen geschieden, als dat slechts den schulten de namen worden aengegeven ende daerna niet meerder tot bevestinghe des echten staets wort geplecht; sommige oock, die haere geboden in de kercke laten geschieden ende daernae niet trouwen, jae, getrouwt zijnde, wederom van malcanderen lopen, waervan gheen kleijn gebreck is int drostampt Vollenhoe, alsoo bij exempelen aangewesen can worden;

5. dat oock mede de insolente groevenbieren, papegajschieten ende onheijlige tappen ende traffiqueren onder de predicatien mogen affgeschaffet worden;

¹⁾ „45” OO heeft „30 ende 45”. ²⁾ „Markel”. Er stond eerst „Hellendoorn”, doch dit is doorgehaald. MM heeft nog „Hellendorn”. ³⁾ „Sallick” OO heeft „Sallik, Cuijnder”. ⁴⁾ „Holten” OO heeft „Holten, Olst”. ⁵⁾ „Steenwijkerwolt” OO heeft „Steenwijkerwolt, Blanckenham, Sallik, Isselmuiden, Ens, Camperveen”. ⁶⁾ „schoolmeesters” OO heeft „schoolmeesters ende voorsangers”. ⁷⁾ „tot Delden — geholpen” ontbr. in OO.

6. dat de gedane oncosten, bij den predicanten in haere synodale ende classicale commissien gepleecht, haerlieden mogen gerefundeert worden, waerover noch clagende zijn D. JOHANNES VOSCUILIUS tot Steenwijck, JOHANNES VOLCERUS tot Vollenhoe ¹⁾ ende GEORGIUS GOYKERUS tot Wilsum;

7. dat mede besorginge moege gedaen worden over de predicanten des drostampts van Vollenhoe ²⁾, die haere classicale oncosten tot noch toe selve hebben moeten doen, om deselve daerin te verlichten;

8. dat de predicanten ten platten lande mogen bevrijdt worden van de imposten ende accijsen in tghene sy tot haer eijgen huis van nooden hebben;

9. dat de paepsche vergaderingen, dewelcke niet sonder perikel van het landt ende affbreucke der kercken geschieden, alsmede de dootslagers ende andere bloetschenders, duijvelsbanders ende waerseggers moegen geveert ende gestrafft worden, waerover insonderheijt doleeren de broeders vant classis Steenwijck ende Vollenhoe:

10. dat de wooninghe der predicanten tot Hardenberch ende Ommen moegen gerepareert worden;

11. dat de sake MARTINI GESNERI bij Ridd. ende Steden vervordert ende trequest JOANNIS LEMNII, predicant in sPrincenlandt, by deselve gerecommandeert worde.

47.

De acten van verbintenissen, soo in alle classen voor de predicanten ende schoelmeesters sullen dienen, syn elcken classi in authentique copia medegedeelt.

48.

Het synodus sal toecomende jaer door des Heeren genade tot Campen gehouden worden.

49.

Hijrnae is censura morum gehouden ende zijn de broeders met hertgrondtlyke dancksegginghe tot God ende bedanckinghe aen de ed. achtb. heeren gecommiteerden in eendrachtelyke, broederlyke liefde ende vrede gescheijden, den 20 Augusti anno 1619.

JACOBUS REVIUS, praeses.

PETRUS PLANCIUS P. f., assessor.

JOANNES VOLCERUS, Holsato-Stormarus, synodi scriba.

¹⁾ „Johannes Volcerus tot Vollenhoe” ontbr. in OO. ²⁾ „des — Vollenhoe” ontbr. in OO.

Acta der ordinarij gedeputeerden des provincialen synodi van Overissel in den jaere 1618 en 1619 ¹⁾.

Art. 1. Anno 1618 den 10 Octobris zyn vergadert geweest tot Deventer de gecommiteerde des Overijselschen synodi, naemelik JACOBUS REVIUS, predicant tot Deventer, GEORGIUS GOYKERUS, predicant tot Wilsum in de classe van Campen, VICTOR PETRI, predicant tot Swolle, ende JOHANNES VOSCUIL, predicant tot Steenwijck, neffens de deputatos classis Campensis HILBRANDUM WILLENIUM ende ERNESTUM HIDDINGIUM, alsoock des classis van Zwol HIERONYMUM VOGELIUM ende PETRUM PLANCIUM, alwaer, na gewoonlyke aenroepinghe van den name Gods, is gecompareert op voorgaende citatie MARTINUS HARLINGENSIS, predicant tot Ruveen in de classe van Zwoll, denwelcken voorgehouden zijn de navolgende poincten:

1. waerom hij niet verthoont en heeft purge, hem opgeleijt tot verscheijden reijssen van den Swolschen classe, alsoock den synodo, aengaende de oneerbare propoosten etc., hem te laste geleijt?
2. dat hy de godloose Remonstrantsche Taffereelen onder den huisluijden tot groot scandael ende ontstichtinge der eenvoudigen gestroijt heeft;
3. dat hij lastert de Gereformeerde leere, oock kerckelyke ende politike personen;
4. dat hij groote ergernisse geeft met zijn eijgenbatigh coopen ende vercoopen, waerover hem oock bij den heer schultis van Hasselt een protest geinsinueert zij.

2. MARTINUS voorsz., dese poincten hebbende aengehoort, heeft daerop verclaringe gedaen als volght.

Opt eerste heeft verthoont een sekere forme van accoort, gemaect tot Zwoll, twelck geoordeelt wort niet te wesen de purge, die hem was opgeleijt, maer een particuliere transactie, te vooren gesien.

Opt 2de bekent, de Taffereelen gestroijt te hebben ende, soo hij der meer gehad hadde, souder meer gestroijt hebben. Weet oock alsnoch niet qualick daeran gedaen te hebben, maer geschiet te zijn tot zijner ontschuldiginghe, om aen te wijsen, dat hij sodanighe poincten niet toe en stond. So hy nochtans yemandt daermede geergert hebbe, begeert dat ment hem vergeve.

Opt 3de belydt, van de leere der Contraremonstranten aengaende de predestinatie geseijt te hebben, dattet is een verfoijelyke ende grouwelijke

¹⁾ Deze acta deputationum, die volgens besluit der synode van Deventer (1619) art. 4 een plaats verdienen in het synodale boek (zie hierover p. 313), zijn derhalve ook in de andere codices afgeschreven. Zij ontbreken echter geheel in OO. In SS. komt slechts een klein gedeelte voor (de twee eerste bladzijden); zie noot 1 op p. 326.

leere, ende verclaert, dat hij die alsnoch daervoor houde, totdat hij beter onderricht werde. Maer ontkent eenighe kerckelyke ofte politique personen gelastert te hebben.

Opt 4de bekent, wel coopinghe ende vercoopinghe verscheijden male gedaen te hebben, maer niet te weten daer eenige ergernisse mede gegeven te hebben, ende in gevalle hij daer ijemandt mede ergert, tselve wel te willen nalaten.

3. Naerder verclaringhe MARTINI op het 2de point.

Alsoo de broeders van dese vergaderinge MARTINO hebben aangewesen, hoe ontrouwelyck de spreucken der vroemer leeraren int Remonstrantsche Taffereel zijn geallegeert, bekent MARTINUS alsnu qualyck gedaen te hebben, deselve stroijende, ende bidt de broeders hem tselve willen vergeven.

4. Hijrop is geresolveert, dat:

aengaende het eerste hij sal binnen de tydt van 8 dagen moeten sich purgeren bij den scholtis, gelijk hem voordesen belast is, ende sal daervan blyck toonen aen VICTOREM PETRI, als deputatum synodi, ende PETRUM PLANCIUM, als deputatum classis;

aengaende het 2^e verblijden haer de broeders wel, dat hij sijn faute alhier bekent, maer oordeelen nochtans daermede niet voldaan te zijn voor de opentlike ergernisse, daermede aengerichtet;

opt 3^e achten de broederen de Gereformeerde leere ende leeraren opt hoogste te werden gecalumnieert door sodanighe verclaringhe ende dat hy selven hem daermede genoechsaem van haer afsnijdet;

opt 4^e dat, alsoo de overheyte daerover clacht ende andere daarvan getuigen, hij geoordeelt wort hem daerin seer te hebben verlopen als een sake, synen dienst insonderheyte onbetaemelick, waervan hij dan an den schultis sal gehouden zijn binnen 8 dagen satisfactie te doen ende daarvan blyck betoonen als vooren.

5. Dese resolutie den MARTINO voorgelesen zynde, en heeft hier niet toe willen verstaen, voorgevende onder andere, dat hy doch van den nationalen synodo ten laetsten soude moeten gedeporteert worden, daerom hem liever ware alsnu daerwt te scheijden, dat men hem gheen twee dooden aendoen soude etc. Ende als wierde geantwoordt, dat deputati verhoepten, dat hy hem int stuck van de leere soude onderwijzen laten, heeft geantwoordt: hij conde daerin niet onderrichtet werden. Ende den gantschen dach besigh met hem geweest zynde met vermanen, bidden ende smeken, zijn op den duisteren avondt onvruchtbaer gescheijden.

6. Den 11 Octobris zijn wederom vergadert geweest de gedeputeerden als boven ende heeft MARTINUS JOHANNIS wederom audientie begeert, instaende hem wat naerder verclaert, dat hy naemelick verstaen wilde tot hetghene hem bij den deputatis soude werden opgelegd. Daerop is geformeert navolgende acte :

De gedeputeerde des synodi provincialis, gesien hebbende sommige aenclachten noopende den persoon MARTINI HARLINGENSIS, als 1. dat hij de godslasterlijke Taffereelen, waerdoor de leer^e der Geref. kercken bij de Turcksche grouwelen vergeleken wort, onder de huisluijden tot groote ergernisse derselven gestroijt ende voorgemelte h. leere voor grouwelick, aenstoetelick etcetera getraduceert; 2. met vrembde, eijgenbatighe coophandel gelijke ontstichtinge ende hem bij den scholtis geinsinueerde protest gecauseert; 3. over de opsprake van sekere oneerbare propoosten etcetera, hem bij den scholtis (als hem van den synodo was opgelegijt) alnoch niet debite gepurgeert hebbe, ende syn (dies MARTINI) debad daerop hebbende aengehoort; oordeelen op het eerste, alsoo MARTINUS voorsz. daarvan leetweesen verclaert te hebben, hij tselve tot weghneminghe der opentlike gevene ergernisse opentlyck onder den predickstoel sal bekennen ende vergiffenis begeeren; opt 2^e, dat hij hem voortaan daarvan wachte; opt 3^e, dat hij behoorlyke purge van den schultis bij de gedeputeerde inbrenge ende dat hy bij provisie hem des diensts onthoude, totter tydt toe hij tvoorseijde tot contentement der gedeputeerden verrichte. Twelck hy gemelte MARTINUS alles heeft op hem genoemen ende belooft na te comen. Actum Deventer den 11 Octobris anno 1618. ¹⁾

7. Dese acte MARTINO verscheijden malen voorgelesen zijnde, heeft deselve in alles aengenoemen, gelyck daarmede geinsereert is. Ende is gedeputeert VICTOR PETRI om des MARTINI schultbekenninghe van den predickstoel ter presentie MARTINI den huisluijden tot Ruvene voor te dragen.

8. Den 12^{en} Octobris is gecompareert op voorgaende citatie JOHANNES MEYLINGIUS, den kerckendienst een tydtlangk betreden hebbende tot Genemuiden, denwelcken is affgeeijscht bescheijdt van zijn wettelyke dimissie neffens goet getuichenisse wt den classe van Zuitphen; alsoock wettelike beroepinghe der kercke tot Genemuiden, neffens approbatie van den classe

¹⁾ Hiermede eindigt de copie in SS. Doch daarna volgen nog bijna negentien onbeschrevene bladzijden, zeer zeker bestemd om later daarop het nog ontbrekende in te vullen.

van Campen. Daerop hij ingebracht heeft een brief van den h. drost van Isselmuiden, alsoock eenen van den magistraet van Genemuiden, waermede hij totten kerckendienst aengesocht ende geroepen word. Van de kercke ofte classe en heeft hy niets connen toonen. Aengaende tgetuicenis van den classe van Zutphen heeft getoont een schrift, waerin het navolgende van woort tot woort gelesen wort, ende luidet post exordium alsoo :

Zynde gebleken wt de eijgene belydenisse JOANNIS MEIJLINGII, predicant tot Roerloe, dat hij opentlick geleert, gepredickt ende gedaen heeft (ende meermaels) tegen de leere ende kerckenorderinghe, die niet alleen in dese graefschap publica autoritate eenmael aengenoemen ende duslange gevolgt is, maer oock die hij selfs met hert, hand ende mond oprechtelick ende als voor den Heere heeft goetgekent, ende belooft, altijd zijn particulier gevoelen, tegen die vooraengetogene leere strijdende, al verstonde hy het niet genochsaem (soo hij selfs seijde), bij sich te behouden (in welcken gevalle men gesint was hem te tolereren), maer veelmeer dat hij wilde ende voorgenomen hadde hetselfde, alst te passe quaem, int publike ende privee synen toehoerden voorstellen, te leeren ende te prediken, synde mede den gemelden D. MEILINGIO (omdat men hem hierbevorens meermaels, alsoock nu, liever tot beterschap gebraght als van zynen dienst ontsettet sage) meer dan 3 maenden respijts gegeven om hem naerder op alles te bedencken ende te verclaren, binnen welcken tijdt hij (naemaels verhoort ende alle moegelyke middelen om hem tot afstand van zijn voornemen te brengen aengewent zynde) even hardt persisterde by zijn eens gedane verclaringe, soo isset, dat de predicanten des Zutphenschen classis, sorge dragende voor vrede, eenicheyt ende stichtinge der kercke Gods in haer quaertier, twelck sy voor seker houden, dat niet en can gevordert worden, so een ijeder predicant mochte leeren ende doen, wat hem goetdunckt ende behaecht, nae lange ende verscheijden deliberatien eyntelyck hem JOH. MEILINGIO voorsz. syns diensts tot Roerloe ontsettet ende voortaan Gods h. woort te prediken, de sacramenten te bedienen, ende alle ende ijeder stuck, dat tot het predickamt behoort, sich in desen quartier te bemoijen verboden hebben, ende sulx met advijs ende goetvindinghe der E.E. H.H. Gedeputeerden deser graefschap. Daervan hij, alsoo hij (MEIJLINGK) heeft acte begeert, is hem dese tegenwoordighe (nadien se hem voorgelesen ende bij hem selve in alles der waerhey conform te zijn beleden) op zijn ernstich aenhouden medegedeelt, om hem te dienen na behooren. Actum Zutphen desen 15 Apr. anno 1617.

onderstondt: nomine classis,
 ende noch leger: deputati ejusdem,
 HENRICUS FABRITIUS, inspector.

9. Dit getuichenisse gelesen ende overwogen zijnde, is navolgende acte gestelt:

De deputati des synodi hebben geoordeelt, dat, tensij Jo. MEILINGIUS beter getuichenisse des classis Zutphaniensis ende wettelyke beroepinge ecclesiae Genemuidanae inbrengende, sy synen dienst niet voor wettelyck konnen houden, waerover hem belast is alsuleks binnen den tydt van 2 weken aen den deputatis des synodi in te brengen ende ondertuschen die bedieninghe der kercken na te laten. Op hetwelcke hij gehoort zynde, heeft geantwoordt wel beter getuichenisse ende wettelyke beroepinge der kercken binnen 3 weken te willen inbrengen, maer zijne bedieninghe niet te willen nalaten. Ende alsoo de deputati niet connen verstaen, dat hij moge den dienst der kercken onwettelik betreden, laten hem den tydt van 3 weken wel toe, mits hem te verstaen gevende dat hij soolange sijn des h. kerckendienst sal onthouden. Welcke acte MEILINGIO voorgelesen zijnde ende by hem versocht copie van deselve, belofte doende dat hij sich wille onder die submitteren, te weten van den dienst der kercken sich solange te onthouden, totdat hij goet getuichenisse ende beroepinge getoont hebbe, soo hebben deselve deputati dese acta hem vergunt om sich daerna te gedragen.

Alsoo HENRICUS JODOCI, dus lange den kerckendienst betreden hebbende op Ens, volgens de citatie, hem geinsinuert, op den gesetten tydt niet en is verschenen, hebben de deputati classis Campensis tegen hem ingebracht sekere brief, geschreven bij den classen Drentinam, waerin de HENRICUS JODOCI verclaert wort een apostat[et] ende godloos mensche te wesen ende daerom bij haer van den dienst tot Wapsterveen gesuspendeert te zijn, met waerschouwinge aen den classen Campensem voor zijn persoon etc. Hebben oock ingebracht, hoe dat gemelte HENR. JODOCI tegen kerckenordren dienst op Ens hebbe aengenoemen. Derhalven denselven HENR. JODOCI zynde in deffaut van te verschijnen, oordeelen de deputati synodi, alles wel overwogen hebbende, dat hij van syn onwettelik beroep behoere te desisteren, opdat den kerckendienst synenthalven niet gelastert en werde.

10. Den 13 Octobris is gecompareert, hoewel na den bestemden tydt, HENR. JODOCI. Denwelcken voorgehouden zijnde tgene voormeldt, alsoo hij niet bundighs daertegen ingebracht heeft, is daerop besloten als volgt:

De deputati synodi, in de vreese des Heeren overleijt hebbende de sake HENRICI JODOCI, alsoo sy niet gesien hebben eenige wettelyke beroepinge van de kercke ende classe, onder dewelcke hij tegenwoordich den dienst des h. evangelii is betredende, noch oock gheen wettelyke dimissie van de

kercke ende classe van Drenthe, alwaer hy te vooren gestaen heeft, maer wel ter contrarie een naeschrijvinghe, dienende merckelick tot syner beswaringhe, bejde in leere ende leven, hebben goetgevonden, dat hij HENR. JODOCI van den kerkendienst sal supersederen, ter tijdt toe hij van de kercke ende classe voorsz. wettelyke beroepinghe ende dimissie aen den deputatos synodi sal hebben vertoont. Actum in conventu deputatorum synodi desen 13 Oct. anno 1618.

11. Den 14 Octobris zijn de vier gedeputeerde des synodi verschenen in de vergaderinghe van Ridd. ende Steden ende hebben volgens haren expressen last haer Ed. Mog. voorgesteld navolgende stuckken, waerop het provinciael synodus versochte, haere Ed. Mog. te willen ten besten der kercken ende onderhoudinghe van godsalicheyte ende eerbaerheyte resolveren:

1. dat de dienaren des godlyken woorts, die door onderdoem ofte andere inconvenienten onbequaem worden totten dienst, alsoock de weduwen der afgestorvenen leeraren, met behoorlijke tractament mogen versorgt worden;
2. dat ordre moge gestelt worden tegen de prophanatien der Sondagen;
3. dat bij tijdts het houden der bededagen den predicanten ten platten lande moge geinsinueert worden;
4. dat de godloose Remonstrantsche Taffereelen mogen verbrandt worden;
5. dat de prophanatie ende missbruick in de houwelyxse copulatiën, bij de schultissen ten platten lande gepleecht, moege gebetert worden;
6. dat de dootslagers wt dese provincie mogen geweert worden;
7. dat de vergaderinghe der Papisten, de seer toeneemt, mogen verhindert worden.

Ridderschap ende Steden deser provincie, dese pointen gesien ende overwogen hebbende, hebben deputatis synodi tot andtwoorde gegeven als volght: opt 1^e dat haere Ed. Mog. daerin souden doen na gelegentheyte ende meriten der persoonen;

het 2^e ende 3^e geavojjert;

opt 4^e geresolveert, dat de Taffereelen souden ingetrocken worden;

het 5^e, 6^e ende 7^e belooft te effectueren.

12. Hebben oock gemelte deputati haer Ed. Mog. voorgehouden die censuire, by haer aengeheven tegen de persoonen van MARTINUS HARLINGENSIS, JOANNES MEILINGK ende HENRICUS JODOCI, versoekende haer Ed. Mog. believen mochte deselve censuiren met haere autoriteijt te mainteneeren. Ende alsoo ENGELBERT POTT om syn socinianerije ende onwettelick indringen bij den synodum, alsoock HENR. MEILINGK om gelijcke onwettelickheyte ende onstichtelikheyte in synen dienst by den classe van

Deventer synde gedeporteert, noch continueerden in haeren dienst, zyn haere Ed. Mo. gebeden, de autoriteit des synodi ende classis tegen deselve inssgelijx te willen voorstaen. Haere Ed. Mog. hebben de sake van de 3 eerste laten berusten bij tgene deputati synodi daerin gedaen hadden. Wat HENRICUM MEILINGK ende POT aengingk, hebben goetgevonden, dat deselve souden op den landtdach verschreven worden om haere defensie te hooren. Deputati synodi hebben geantwoordt, dat haer Ed. Mog. de 2 persoonen voorss. tgebesoigneerde in haere saken wel condon voordragen na haer believen, maer dat sy deputati synodi geen last en hadden om deselve sake in haere Ed. Hogh Mog. vergaderinghe eenichhsins te debatteeren.

13. Alsoo den deputatis synodi is aengedient, dat MARTINUS HARL. tegen last ende beloffte hem vervordert heeft wederom te prediken, hebben deputati synodi tselve Ridd. ende Steden geremonstreert, bij welcken goetgevonden is, dat VICTOR PETRI als naestgesetene hem op de sake soude informeeren ende, indient alsoo bevonden wiert, voorss. MARTINUM geheelik deporteeren van zijnen dienst.

Hijrop zijn deputati synodi gescheijden.

14. Den 18 Novembris syn te Zwolle vergadert geweest de deputati synodi, alwaer ingebracht ende geresolveert is het navolgende :

Alsoo Ridd. ende Steden belooft hebben het Remonstrantsche Taffereel in te trecken, waervan het effect niet gespeurt en wort, sal bij de E.E. H.H. Gedeputeerden der landtschap nochmael versocht worden, dat hetselfde moge int werck gestelt worden.

15. Alsoo bevonden wort, dat MARTINUS HARLINGENSIS boven verbodt der deputaten synodi ende zijn eijgen beloffte hem vervordert heeft wederom tot Ruveen te prediken ende den huijssluiden wijs te maken, dat men hem wilde deporteeren, omdat gesegt worde, dat se hem wilden quijt wesen etc., waervan nochtans bij den deputaten synodi geen gewach gemaect en was, streckkende tselve nergens anders toe, als de huisluiden met onwaerheit tegen de kerckelike handelingen in te nemen ende op te maken, soo ist dat deselve deputati volgens haeren last, neffens goetvinden van Ridd. ende Steden, denselven MARTINUM hebben gedeporteert ende gantschelik ontslagen van zijnen dienst. Ende sullen de broederen der Swolschen classis worden aengesocht, de vacerende plaetse metten eersten met een rechtsinnigh predicant te willen versorgen.

16. Is gerapporteert, hoe den 24 Octobris voorleden JOH. MEILINGK gecomen sy bij een der deputaten des synodi om te toonen, soo hij seijde, de stucken, die hem opgelegjt waren in te brengen, ende hebbe getoont eenen brief van den magistraet van Genemuiden, alsoock een seker schrift, onderteekent bij de 2 Remonstrantsche predicanten van Campen, getuigende dat se hem in den classe hadden aengenomen. Maer getuichenisse van den classe van Zuitphen en hadde hij noch niet connen krijgen. Alle welcke dingen insufficient ende van geringer weerde zijnde tot syner ontlastinge, en hebbe gemelte deputatus hem het prediken niet connen noch willen consentieren, maer belastet te gaen bij een van de anderen gedeputeerden om deselve syn stucken mede te vertoonen, twelck Jo. MEILINGK niet en hebbe gedaen, maer hem terstont wederom begeven te prediken, waerin hij noch continuere. Insgelyx is gedoleert over HENR. JODOCI, dat hij tegen verbod noch continuere in zijnen dienst ende syn getuichenissen, den termijn daervan lange verstreken zynde, niet in en brenge. De broeders, in de vreesse des Heeren op de sake gelett hebbende, hebben goetgevonden gemelten JOH. MEILINGK ende HENR. JODOCI aen te schrijven, dat se alssnoch binnen 14 dagen haere getuichenissen souden hebben in te brengen ende middelerwijle haer des diensts onthouden, ofte bij faute van dien haer niet alleen voor gesuspendeert houden, maer oock voor t'eenemale gedeporteert. Welcke brieven oock voor tscheijden haer zijn geinsinueert.

18. Dewijle ENGELBERT POT tegen besluit des synodi provincialis hem vervordert noch in den kerckendienst te Geijthoorn te continueren, sullen de E.E. heeren Gedeputierden deser provincie dienstelick versocht worden, tbesluit des sijnodi te willen handthaven ende denselven POT het prediken te verbieden, opdat de kercke door soo ergerlyken persoon niet langer bedroeft en worde.

18. Den 20 Decembris hebben deputati synodi, twee in getale, naemlijck JACOBUS REVIUS ende GEORGIUS GOIJKERUS, binnen Deventer voort collegie der E.E. heeren Gedeputeerden der landtschap volgens haren last aengehouden, om in het intrecken vant Remonstrantsche Taffercel, twelck haere Ed. hebben beloofft, te willen doen. Hebben oock oopeninge gedaen vant gebesoigneerde in saken van JOH. MEIJLINGK ende HENRICI JODOCI ende ENGELB. POT, instantelik versoeckende, alsoo deselve bij den provinciael sijnode om zijn socinianerije was gedeporteert, de Ed. heeren Gecommitteerden believen mochte denselven het predickamp te verbieden, waerin haere Ed. sich beswaert hebben bevonden, seggende daertoe niet gelastet te zijn, maer hetselve te sullen moeten dienen op den landtdach.

19. Deselve deputati synodi, ten selven daghe daertoe versocht zijnde bij de broederen des Deventerschen classis, dewelcke haer aendienden, hoe HENR. MEILINGK op de laetstgehoudene claringe nae tscheijden der gedeputeerden des synodi syn sake voor Ridd. ende Steden seer favorabel hadde voorgedragen, waerop gevolgt was, dat van wegen des classis van Deventer (dient eijgentlick conserneerde) bij requeste was versocht, dat een dach mochte aangesteld werden, in denwelcken in presentie der E. Ed. heeren Gedeputeerden van de landtschap classicaliter met gemelten MEIJLINGIO mochte gehandelt worden, twelck bij Ridd. ende Steden was ingewillight ende welcken dach alsnu verscheenen was, zijn neffens voornoemde classicale broederen verschenen int collegie der E.E. H.H. Gedeputeerden. Alwaer H. MEILINGIUS mede gecomen zynde, hem pointewelyck voorgehouden zijn onwettelyck indringen ende onstichtelick leven, en heeft nergens op willen aentworden, maer geeijst schriffteyck te willen handelen, twelck als ongebruikelijk ende alleen tot retardament dienende hem by den deputaten synodi ende classis is affgeslagen. Ende alsoo hy bij synen ongefondeerden eijsch persisteerde, is de handelinghe met hem onvruchtbaerlyck affbroecken ende hem 's anderndaechs bij den magistraet van Deventer het prediken verboden.

20. Den 10 Decembris de deputati synodi, niet connende verstaen, dat ENGELB. POT tegen danck des synodi, classis, jae oock zijns respectiven drosts, langer te Geijthoorn behoorde getolereert te worden, hebben goetgevonden hem zijn deportament, van den synode geschiet, te insinueren ende te lasten promptelick van zynen onwettelyken dienst te desisteren, opdat hij geen ignorantie en hadde te praetendeeren, indien andere middelen tot ontlastinge van haer ampt ende conscientie tegens hem worden vorgevoemen. Ende is sulx op denselven dagh hem schriftelick toegesonden.

Anno 1619.

21. Den 6 Januarij de deputati synodi tot Zwoll vergadert zijnde, is van wegen de gedeputeerden des classis van Deventer ingebracht, hoe dat HENR. MEIJLINGK tegens danck der classis, droste van Twente ende magistraet van Deventer, continuere in de onwettelike dienst tot Hengeloo, oock, de kercke door ordre des magistraets gesloten zijnde, hem vervordere op den kerckhoff te prediken.

Wt den name der gedeputeerden classis Campensis is gedoleert, dat Jo. MEILINGK ende HENR. JODOCI, gewesene predicanten, desen op Ens, dien tot Genemuiden, boven tdeportament, haer geinsinueert, noch in den dienst

continueren, ja oock JOH. MEILINGK hem vervordere tot Campen te prediken.

Deputatus classis Swollanae heeft aengedient de clachten MARTINI HARLING. over zijn deportament, alsoock de swaricheyt, die sommige daerin maken.

Deputati classis Steenwicanae hebben gedoleert, dat ENGELBERT POT noch blijve in zijnen onwettelyken dienst, lasterende den synodum, ende de E.E. heeren Gedeputeerden van de landtschap, aengesocht zijnde de resolutie, over gemelte personen gevallen, te willen mainteneeren, iterate verclaert hebben daertoe niet gelastet te zyn.

Deputati synodi, op alles rijpelijk hebbende gelett, vinden goet de swaricheden van die van Deventer, Campen ende Steenw. aen de gecommiteerde predicanten wt onse provincie op de synode nationael te communicereen, versoekende deselve sich te willen in devoir stellen, om de kercken van Overissel van de voornoemde personen door autoriteijt des nationalen synodi te helpen ontlasten.

22. Aengaende de sake MARTINI HARLING. verclaren deputati synodi, dewijle de oorsaken van zijn deportament naderhant niet alleen niet weghgenomen maer oock verswaert zijn, tselve deportament noch voor wettelyck ende van weerden te houden. Is oock goetgevonden, dat den h. scholtis van Hasselt door de deputati synodi schriftelyck sal versocht worden de vacerende plaetse met een goet predicant na kerckelyke ordre te willen helpen versorgen.

Alsoo de goede gemeente van Campen noch geenen ordinaris kercken-dienaer en heeft, is goetgevonden door D. GOIJKERUM den kerckenraet aldaer aen te dienen, dat deputati synodi bereijt zijn, indient haer E. belieft, wt de respective classen deselve gemeente te doen bedienen. Sal oock gemelte GOIJKERUS bij denselven kerckenraet aenhouden, dat haere E. met alle gevoechlyke middelen soeke voor te comen, dat JOH. MEILINGK het prediken binnen Campen niet meer en weerde toegelaten.

Vinden oock noodigh, gemelten kerckenraet voor te dragen, deselve gelieve voortaan tghene haere E. op den nationalen synodum te doen hebben, door de gedeputeerde wt dese provincie te laten verrichten, opdat alles ordentelyck ende met goede correspondentie moge toegaen.

23. Den 29 Januar. HENRICO MEILINGIO ende MART. HARLING. hare diensten bij de E.E.H. Gedeputeerden der landtschap opgesegt zijnde, is van den nationalen synode tot Deventer gecomen D. CASPARUS SIBELIUS met last om de saken, daerover wij den synodum begroetet hadden, waert mogelijk, in de provincie te remedieren. Ende zyn dieshalven de E.E. heeren Gedeputeerden den 3 Feb. bij requeste gebeden, denselven ijver ende

eernt, die se getoont hadden in saken der voornoemde onwettelyke ende onrustighe predicanten, oock te willen continueren int stuck van die van Ens, Genemuiden ende Geijthoorn, opdat in dese provincie (gelyck oock by de goede magistraten van andere provincien geschiedet) die besondere swaricheden sooveel moegelyck is werden affgedaen ende het synodus nationalis met sulcke particuliere lasten niet en behoefde gemojt te worden. Ende was het voornoemde request ondertejkent:

JACOBUS REVIUS, deput. synodi ordinarius.

CASP. SIBELIUS, deput. ad synodum nationalem,
wt expresse last zijner medegedeputeerden.

24. Den volgenden 5^{en} Febr. is van wegen de H.H. Gedeputerden deser landtschap geschreven aen de 3 voornoemde onwettelyke predicanten ende haer den kerckendienst verboden. Is oock van wegen gemelte H.H. Gedepden deputatis synodi aengeseijt, dat se de vacerende plaetsen ende insonderheynt Ens opt spoedichste souden met goede leeraers sien te versorgen.

25. Den 11^{en} Feb. zijn vergadert geweest te Zwolle de deputati synodi, welke geerne hebben aengehoort de meijninghe der E.E. heeren Gedeputeerden der landtschap. Ende alsoo D. DANIEL GOYKERUS, gewesen predikant van den E. heere VAN DORTH, tegenwoordich sonder dienst was, hebben denselven met synen goeden wille opt scherpste in alle punten der religie geexamineert ende sodanigh bevonden (lettende oock op zijn goede getuichenissen), dat hij met sonderlinge stichtinge de gemeente van Gelmuiden soude connen bedienen. Ende opdat deselve met te meer affectie ende minder swaricheyt mochte ontfangen worden, hebben zijenthalven een gonstigh voorschrijven versocht van de Ed. heeren Gedeputeerden, hem insgelyx mede voorschrijven gegeven beyde aen den achtb. raet ende w. kerckenraet van Genemuiden, opdat hij aldaer bij provisie den dienst betreden mochte, ter tydt toe haer E. hem, indien syn gaven haer aenstonden, ofte een ander vroom predicant wettelijck mochten beroepen.

26. Deputati synodi, gewaerschouwt zijnde wt den nationalen synodo voor den persoon EVERHARDI SCHUTTENII, als zijnde suspect van vrembde leere, ende versocht den kerckenraet van Zwolle daervan t'advertieren, hebben noodich geacht denselven eerst mondelyken te hooren, als geschiedt is. Ende hebben JACOBUS REVIUS ende VICTOR PETRI in praesentie Jo. WEDAELI gemelten SCHUTTENIUM opt scherpste ondervraegt, soõ op de punten, der Sociniaenschen ende Vorstiaenschen theologie betreffende, als-

ook op de tuschen ons ende den Remonstranten in verschil zijn. SCHUTTENIUS heeft hem verclaert op de eerste, een grouwel ende afschrick daervan te hebben; de andere aengaende heeft oock tamelyck contentement gedaen. Doch tot meerder versekerhey hebben de gedeputeerden synodi hem opgeleght zijn bekentnisse daerover schryffteluyck te vervatten ende ter naester vergaderinge in te leveren, twelck hij heeft aengenoemen.

27. Den 3 Martii zijn tot Zwolle in de vergaderinghe der gedeputeerden des synodi verschenen de gecommiteerde der kercken van Campen, toenende aenschrijven van den synodo nationali, als dat de deputati synodi soudens versocht worden de kercke van Campen met leeraers bij provisie te versorgen, twelck alsoot voordesen vrijwillichlyck bij den deputatos synodi gepresenteert was, oock nu geerne is aengenoemen. Ende is deselve kercke vervolgens bedient bij VICT. PETRI, JACOB. REVIUM, JO. VOLCERUM, JO. VOSCULIUM, doorgaens geassisteert van D. GEORGIO GOIJKERO, alsoo de kercke van Campen tot haren ordinaris dienaer hadden beroepen D. PETRUM PLANCIUM, leeraer tot Hasselt, ende de gemeente aldaer, alsoock den achtb. raet, alderleij swaricheyt daertegen moveerden. De gemeente van Campen sich beroepende opt advijs der gedep. des classis ende synodi, syn ordentlick gehoort de redenen, die soo bij die van Campen als bij die van Hasselt zijn voortgebracht, ende hebben deputati synodi et classis geoordeelt, dat ten aensien van den droevigen staet der gemeente tot Campen als van de goede affectie der borgerije ende des A. raets aldaer totte persoone PLANCIUM ende andere redenen, deselve beroepinghe behoore haren voortgangk te hebben ende te genieten.

28. De gedeputeerde des classis van Zwoll, hebbende versocht het advijs der gedeputeerden des synodi over het beropen van D. JOH. VOCKINGIUS te Ruveen ende GUALTHERI ZELLE tot Overeest, hebben bejdersijts deputati daerinne verwillight, gemelte personen haers ampts vermaent ende brieven, tot dien eijnde noodich, aen de E. W. vrouwe vant Swartewater ende den scholtis van Hasselt gedepescheert, oock ordre gestelt tot haere introductie.

29. Alsoo men verstaet, dat de afgesette predicanten haer gedenken te vervoegen op den comstigen landtdach te Campen, in meeninghe dat haere sake daer opt nieuwe sal dienen, zijn geauthoriseert GEORG. GOIJKERUS ende VICTOR PETRI om op den aenstaenden landtdagh mede te verschijnen ende bij Ridd. ende Steden te doen, wat den noot sal eijnschen ende de stichtinge van Godes kercke sal medebrengen. Ende indien eenighe swaricheden van

meerder gewichte mochte voorvallen, sullen se de 2 andere deputatos synodi mogen tot haer ontbieden, om met gemeener handt in de sake te besoigneren.

30. Den 5 Martii heeft EVERHARDUS SCHUTTENIUS overgelevert zijne be-belydenisse over de strijdighe pointen, lujdende als volgt:

Confessio.

1.

Deus ab aeterno quosdam ex massa illa humana corrupta in Christo elegit, quosdam vero in ea reliquit.

2.

Caussa v. illius electionis non est ab ullis operibus vel fide praevisa, quae Deum, ut hoc faceret, impulerit aut moverit, sed a puro illius beneplacito et misericordia.

3.

Decretum illud, quo Deus nonnullos elegit, nonnullos vero rejecit, est aeternum, absolutum et immutabile.

4.

Quos Deus ab aeterno elegit, illos etiam in tempore efficaciter vocat per Spiritum suum et media, quibus ad hoc utitur.

5.

Et haec gratia efficax non est universalis omnibus, sed tantum electori propria.

6.

Qui ita praedestinati et electi sunt, nunquam gratiam et fidem suam, quam habent, amittunt, sed in ea ad finem usque perseverant.

7.

Liberum arbitrium in homine non-renato ad bonum spirituale plane mortuum et nullum est, ita ut nihil habeat, quo adjutus a se ad regenerationem suam pervenire possit.

8.

Ac proinde totum illud, quo convertimur et in ea conversione ad finem stamus, soli gratiae praevenienti, concomitanti et confirmanti plane adprivitur.

9.

Homo renatus in hac vita nunquam perfecte legem Dei implere potest, sed semper cum reliquiis carnis suae conflictari cogitur.

10.

Blasphema illa Socinianorum sententia de Christi persona et officio et satisfactione contra Scripturam plane pugnat et execrabilis est.

11.

De Deo ejusque attributis ita sentio, prout Reformata ecclesia sentit.

12.

Et si quid praeterea sit, in hocce et omnibus ecclesiae verae et Reformatae judicium meum submitto et subjicio.

Ita sentio et confiteor vere coram Deo et ecclesia.

Subscripta fuit haec confessio hoc ut sequitur nomine:

EVERHARDUS SCHUTTENIUS.

Ende zijnde denselven SCHUTTENIUS wederom mondelick gevraeght in praesentie deputatorum classis Swollanae over alle stucken, daerin vervattet, heeft sodanighe verclaringe daerover gedaen, dat daeraen volcomen contentement genoemen is. Weshalven deputati synodi in conscientie niet connen vinden, waerom gemelte persoon, synde van goede getuichenisse, geleertheyt ende gaven, wt den kerckendienst soude geweert worden.

31. Den 9 Martii syn te Campen opt den landtdagh voor Ridd. ende Steden verschenen wt name der gedep. des synodi G. GOIJKERUS ende VICTOR PETRI ende hebben aldaer versocht het navolgende:

1. dat de deportamenten der predicanten te Geijthoorn, Ens ende Genemuiden bij haere E.E. Mog. mochten geapprobeert worden;

2. alsoo de Luttersche binnen Campen ende Zwoll tot noch toe ongebruikelyke vergaderingen aenvangen, dat haere Ed. Mog. believe deselve te weeren;

3. dat het Remonstrantsch Taffereel na iterative beloften van Rid. ende St., alsoock haer Ed. Mog. Gedeputeerden, eens moge ingetrocken worden.

Ridderschap ende Steden hebben opt eerste geresolveert, tghene blyckt bij schriftelyke acte van haere Ed. Mog., den deputatis synodi verleent, lujdende als volgt:

Copia.

Extract wt het register der resolutiën van Ridderschap
ende Steden der landtschap Overisel.

Sijn ingecomen VICTOR PETRI, bedienaer des godlijken woorts binnen der stad Zwol, ende GEORGIUS GOYKERUS, predicant tot Wilsum, als gedeputeerde van synode provinciall, ende hebben volgens geremonstreert, als dat ENGELBERTUS POT, praedicant tot Geijthoorn, JOANNES MEELINGIUS, praedicant tot Genemuiden, ende HENRICUS JODOCI, predicant op Ens, om onwettelyckheijt haers beroeps ende quade getuighenissen van haer leven, eensdeels by den synode provinciael, oock andersdeels van den deputatis synodi voorsz., als daertoe expresselick geauthoriseert wesende, van haeren dienst waren gedeporteert, versoekende oversulx, dat hetgene hierinne bij den synode ende deputatis synodi is gedaen, oock bij Rid. ende Steden moge werden geaprobeert. Waerop denselven is afgegeven, alsoo sy verklaren, dat de voorsz. persoonen bij den synodo ende deputatis synodi, als daertoe geauthoriseert, met volcomen kennisse van saken wettelyck zijn gedeporteert, dat Ridd. ende Steden daeromme oock sodanige deportamenten approberen ende dienvolgens verstaen, dat in plaetse van de voorsz. predicanten bij den collatoren ofte dient competeert andere beropen ende aen de respectieve classen gepraesenteert sullen mogen werden. Actum op den landtdach binnen Campen den 10 Martii 1619.

Collatum:

ROELINGK.

Opt 2^e is geandtvoort, dat sulx niet en stontd aen haer Ed. Mog. vergaderinghe, maer by de steden respectieve, die daervan souden geadvertteert werden.

Opt 3^e is wederom beloofd tselve te sullen int werck gestelt werden.

32. Den 10 Martii hebben deputati synodi Ridd. ende St. geremonstreert, dat se door haeren medegedep. Jo. VOSCUIL wierden geadvertteert, dat in Steenwykerwolt, Oldemerckt ende Paesloo de Paepsche tsamenrottingen bovenmaten toenamen, biddende haere Ed. Mog., ten dienste vant landt ende van Godes kercke daerin te willen voorsien. Waerop hare Ed. Mog. beloofd hebben datelyck ordre te stellen.

33. Den 24 Martii deputati synodi tot Campen vergadert zynde, hebben opt versoeck der gedeputeerden des classis van Campen ende wt beyder name geschreven aen NIC. JOHANNIS, pred. tot Camperveen, hoe se verstonden, dat eenighe burgeren van Campen haer vervorderden tegen de

publicatie der voorsz. stede, voor eenen geruijmen tijdt gedaen, in zijne kercke haere kinderen te laten doopen, dat oock sommige van die souden gesint syn toecomende Paeschen het h. nachtmael des Heeren t'ontfangen, een sake, die merckelick soude strecken om de oneenicheyt ende twist te vermeederen ende de scheure der kercken te vergroeten, wieshalven gemelte deputati synodi ende classis hem belast, sigh sowel van het doopen als het nachtmael des Heeren aen de voorsz. burgeren uijt te reijken te onthouden op datelycke suspensie, dat hij oock syn testimonia dimissionis ende vocationis binnen 14 dagen soude inbrengen op gelycke straffe.

34. Den 1 Aprilis hebben deputati synodi opt versoeck der gedeputeerden des classis van Campen geexamineert D. Jo. AB ALCUMADE, voordesen geweest pastoor int pausdom ende door Gods genade na vele swaricheijts wt de Babylonische gevanckenisse verlosst, alsoock D. LAMBERTUM HIDDINGIUM, s.s. theologiae studiosum. Ende alsoo aen hare aentwoorden een goet beoegen genoemen is, hebben oock haerer beijder gaven int prediken gehoort, ende haere getuichenissen wel overwogen synde, geacht beijde voornoemde persoonen stichtelyck totten voornoemden kerckendienst te sullen mogen bevordert worden. Ende alsoo de kercke tot Genemuiden tot haeren eijgen schaden den provisionelen dienst van D. DANIEL GOIJKERUS heeft teruggehouden ende deselve nu niet gesint en is de plaetse te bedienen, oordeelen de aenwesende broederen, dat haer sal gepresenteert worden den persone van Jo. ALCUMADE om bij provisie den dienst aldaer te betreden, ende indien sijn gaven de gemeijnte aenstaen, alssdan te mogen wettelyck beropen worden. Waertoe sijn gedeputeert G. GOIJKERUS, Jo. VOSCUIL, ERNESTUS HIDDINGK. Alsoo oock den dienst op Ens is vacerende, achten de broederen goet, dat D. LAMBERTUS HIDDINGK denselven gepresenteert worde door Jo. VOSCUIL, GEORG. GOYKERUM ende HILB. WILLENIUM, ten eijnde als voren.

35. Den 19 April sijn vergadert geweest tot Zwoll de deputati synodi neffens den deputatos classis Campensis, alwaer verschenen is D. NICOL. JOHANNIS, den kerckendienst betredende binnen Camperveen, om, gelyck hij gelastet was, te vertoonen getuighenisse van sijn wettelyke dimissie uijt de kercke van Ens ende beroepinge tot Camperveen. Deselve getoont ende bij de aenweesende broederen gesien ende overwogen zynde, is daerop geresolveert als volgt:

1. Wat aengaet de acte van demissie ende beroep laten de broeders in haere weerde.

2. Desidereren de broeders d'approbatie van de classe Campensi over tghene voorsz. is. Ende also D. NICOLAUS hertegen inbrengt sekere appro-

batie, die te vinden soude zijn int classicael boeck, geteijckent bij de Camper predicanten, oordeelen de broederen, dat deselve niet en zij te houden voor classicael, maer als van de predicanten van een gemeente alleen gedaen te zijn, die een onbehoorlyke maght doen ter tijdt over den gantschen classen waren usurperende, ende dat D. NICOLAUS sal gehouden zijn deselve voor onwettelyck te verclaren ende een beter te versoeken, daert behoort.

3. Alsoo der propoosten geresen zijn aengaende het lasterlyke Taffereel, waerin de Geref. kercke bij de Turcsche geleken wort etc., twelck NICOL. voorsz. tot een pronck op zijn studiercamer heeft hangende gehad, vinden de broeders noodigh, dat D. NICOL. tselve met haer condemneere ende zijn faute dieshalven erkenne, twelck geschiet zijnde, sullen de broederen D. NICOL. voorsz. over het strijdighe gevolen aengaende de 5 poincten niet lastigh vallen, maer tselve gantschelyck den nationali synodo laten bevoelen zijn.

NICOLAUS JOHANNIS, dese resolutie hebbende aengehoort, heeft in allen stucken volcomentlyck hem daarmede geconformeert. Waerop hem dan belast is, volgens het 2^e stuck voorsz., dat hij metten eersten aen den classen Campensem zijn approbatie versoeke.

36. Alsoo die van Ens ende Genemuiden door frivole praetensien tarden de beroepinghe der persoonen, die by den deputaten classis ende synodi haer gerecommendeert waren, is goetgevonden, dat denselven sal aengeschreven worden, dat se volgens de kerckenordre binnen de tydt van 14 dagen eenen bequamen persoon den classi voorstellen, ofte bij faute van dien sullen gehouden zijn aen te nemen dengenen, die haer bij den classen sal worden toegesonden. Twelck geschiet ende sanderen daeghs de brieven zijn afgeverdicht. Is oock opt versoeck van den Steenwijcker classe gelyke aenmaninghe gedaen aen de van Geijthoorn.

37. Den 20 April zijn gecompareert de gecomiteerde der gemeente van Campen ende hebben geclaeght over d'insolentien, die gepleeght worden van de Remonstrantsche voorleesers, als dat deselve niet alleene en usurperen het predigkamt int uitleggen (op haere maniere) van de Schriftuere, maer oock corts eenen langen oproerigen brief, van den Remonstranten te Dordrecht gecomen zynde, het volck hebben voorgeleesen etc., versoeckende goeden raet in een sake van soo grooten disordre ende gevaer. Deputati synodi hebben aengenoemen deselve sake, sovele haer moegelyck was ende met de gevoechlichste middelen, ten besten te dirigeren, twelck oock geschiet is.

38. Hebben oock deselve gedeputeerden versocht, alsoo de gemeente van Hasselt traineert sonder reden de dimissie D. PLANCII, dat deputaten synodi believe D. PLANCIO te belasten, dat hij hem begeve na Campen. Daerop is geantwoordt, dat dese sake gehoorde tot den classe van Zwoll ende niet directe totten deputaten synodi, die alleene om goeden raet te geven voordesen daermede zijn gemoijt geweest. Edoch wort onsenthalven goetgevonden, dat eenighe soo uijt den classe alsoock uijt ons na Hasselt sullen reysen ende metten heeren ende kerckenraet mondelijck ende vriendelick handelen, opdat de sake in vrundtschap sovele mogelyck worde afgedaen. Doch indien boven alle vermoeden die van Hasselt gheen redenen wilden plaetse geven, dat gelijkewel deputaten voorsz. haere voorgaende resolutie sullen van weerden houden ende soveel in haer is effectueren. Hiertoe zyn gecommiteert witten deputaten synodi D. GEORG. GOLJCKERUS, VICTOR PETRI ende Jo. VOSCUIL.

39. De gedeputeerde van den consistorie van Zwoll hebben ingebracht, hoe dat, verscheijden clachten gevallen zynde in deselve haere vergaderinghe over den persoon D. JOH. WEDAËI, dienaer des godlyken woorts aldaer, D. WEDAËUS voorsz. hem beropen hebbe op den respectiven classen, waerin den kerckenraet hebbe geconsenteert. Ende alsoo se nu gesint waren denselven classen te beroepen, zij hiertegen haer van den A. raet inhibitie gedaen van den classen niet te vergaderen, ten ware hare achtb. eerst de punten van beschuldigen werden in handen gestelt om te sien, of het noodich ware den classen daerover te versamelen. Waerin de kerckenraet zwaricheijt vindende, hebbe haer beraet genoemen ende goetgeacht die gedeputeerden des synodi om goet advijs in soo een gewichtige sake aen te soeken, gelijk se doen mits desen. De deputati des synodi benefens 2 deputatis des classis van Zwolle, daertoe versocht zynde, hebben vermelte propositie aengehoort ende kennisse genoemen van de doleancen, die tegens D. WEDAËUM voorsz. worden gesustineert. Oordeelen, alsoo deselve merendeels sodanighe zijn, dat se de Geref. kercke int gemeen aengaen, dat se dan noch in den kerckenraet alhier noch in den classe, maer op den nationali synode behooren affghandelt te worden, volgens den 28 artikel des laetstgehouden synodi nationalis, gecelebreert in sGravenhage anno 1586, te meer naedien dese sake, in synodo voorsz. alreede contbaer geworden zynde, aldaer mede geoordeelt wort daer eigentlyck te behoren ende naerder oopeninge deshalven alreede is versocht geworden.

40. Den 7 Junij zijn binnen Deventer de deputati synodi vergadert geweest ende de acta van haere deputatien met gemeene goetvinden alsoo

gesteld als boven. Ende is daernae niet sonderlings gebesoigneert als allene dat by gemelte deputaten op den 22 Junij aen de vergaderinghe van Ridd. ende Steden, binnen Raelte versamelt, is versocht de celebratie des compstigen synodi provincialis, welcke bij haere Ed. Mog. is geaccordeert tegen den 16^{en} Augusti wtgeschreven te sullen worden, als blyckt by acte, gedateert den 24 Julij 1619.

Dus gedaen by deputatos synodi, getuijgen

JACOBUS REVIUS.

GEORGIUS GOYKERUS.

VICTOR PETRI.

JOHANNES VOSCUIJLL.

Geschreven uijt haere memorie bij mij

JOANNES VOLCERUS, synodi scriba, m. pr. pst.¹⁾
